

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Obligationibus Specialibus Certorum Statuum, De
Sacramentis In Genere, Et In Specie, Et De Censuris Et Irregularitatibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDXXXIV.

VD18 90392167

§. IV. De Reo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41032

§. IV.

De Reo.

Q. I. **A**N Reus tenetur fateri veritatem?

Resp. I. **S**i Reus non interrogetur legitime seu iuridice, non tenetur fateri suum crimen: sed potest iudicem eludere, absque tamen mendacio. Quia iudex non habet ius interrogandi nec obligandi reum, nisi cum procedit iuridice. Ut autem interrogetur iuridice seu secundum ordinem iuris, requiritur, ut præcesserit vel infamia, vel indicia competentia, vel semi-plena probatio seu assertio unius testis omni exceptione maioris, ex c. 21. & 24. de accusat. Quamvis iuxta multos ad interrogandos testes ab accusatore productos sufficiat accusatio. Quare iudex debet Reo aperire statum causæ, probationes, indicia, testes, ut sciat se iuridice interrogari; & ut si quid contra habeat, possit opponere.

Resp. II. Reus à legitimo iudice iuridice interrogatus, tenetur sub mortali aperte veritatem & crimen suum fateri, etiam si morte plectendus sit, alioqui eam vitaturus. Ita S. Thom. 2. 2. q. 69. a. 1. Covar. Caiet. Navar. Sot. Tolet. Azor, Lessius, Sanchez, Layman, Turian. estque communis teste Delugo, contra alios docentes non teneri, si alias sit spes evadendi, secus si absit.

Prob. quia Iudex in hoc casu habet ius interrogandi, & exigendi veritatem ob bonum publicum.

publicum: ergo Reo inest obligatio eam fatendi, facitque contra ius Judicis, auctoritatem & iustitiam publicam si eam occultet: nam ius in Judicem ad interrogandum Reum, exigendamque ab eo veritatem, & obligatio in Reo ad illam clarè detegendam sunt duo correlativa, quorum unum sine alio esse nequit. Et verò si reus non teneretur veritatem fateri, non posset iuste torturis adigi ad eam confitendam, cum iniquum sit torturis compellere aliquem ad id, ad quod non tenetur. Deinde quisque sub mortali tenetur Superiori legitime præcipienti obedire in re gravi: at Judex est Superior, & legitime præcipit, dum secundum Juris ordinem interrogat reum. Unde Catech. Roman. de 8. præcepto ait. *De Reis autem & fontibus vult eos Deus verum confiteri, cum ex Judicii formula interrogantur.* Jam verò præceptum humanum justum, cui per se conjunctum est periculum mortis, obligat cum tali periculo, alioqui nunquam per se obligaret. Item Præceptum humanum obligat cum periculo vitæ, dum fit ob bonum commune grave & necessarium: bonum autem commune exigit ut crimina puniantur, & ut Reus juridicè interrogatus verum fateatur: alioqui sæpe judicia eluderentur cum magno Reip. damno, multa crimina impunita manerent, unde facile pullularent. Et discrimen est inter Reum & testem quod hic sit innocens, non ille.

L. 9

Deni-

Denique Reus non potest evadere nisi menti-
 tiendo: omne autem mendacium in iudicio
 justo circa crimen est mortale, cum sit in re
 gravi & contra iustitiam. Ille qui mentitur in
 iudicio se excusando, facit & contra dilectionem
 Dei, cuius est iudicium: & contra dilectionem
 proximi, tum ex parte iudicis, cui debitum negat;
 tum ex parte accusatoris, qui punitur, si in proba-
 tione deficiat. Unde & in Psal. 140. dicitur: ne
 declines cor meum in verba malitiæ, ad excusan-
 das excusationes in peccatis. ait S. Thom. q. 69.
 a. 1. ad 3. Adde quod à reo exigatur iura-
 mentum de dicenda veritate. Quare non
 potest absolvi Reus, nisi veritatem aperuerit
 saltem ante sententiam: nam quandiu iudici-
 um durat, censetur eadem interrogatio iudi-
 cis durare, ideóque eadem fatendæ veritatis
 obligatio. Et negatione illâ injustâ causam
 injustam tuetur. Ita communiter Doctores,
 teste Sanchez contradicente.

Imò juxta Cordub. Navar. Cabassut. & ali-
 os, etiam post sententiam mortis tenetur.
 Sed hoc alii negant; nisi necessarium sit ad a-
 vertendum grave malum publicum aut priva-
 tum, eo quod sententiâ latâ iudicium sit fini-
 tum; & finito iudicio finiatur Rei obligatio
 ad respondendum: nam cessat finis interro-
 gationis, qui est rei damnatio vel absolutio.
 Item latâ sententiâ cessat prorsus interrogatio
 iudicis; imò ipse jam non potest interroga-
 re, quippe qui functus est officio suo, exc

10. de fide. instrum. & ex l. 55. ff. de re judic. ibi: *Judex postquam semel dixit sententiam, Judex esse desinit.* Neque hæc Confessio Rei necessaria est ad securitatem conscientiae Judicum: nam si judicarunt secundum allegata & probata, securi sunt absque tali Confessione: si secus, ea nihil ipsis prodest ad solatium. Nec inde sequitur infamia judici aut aliis, cum omnibus notum sit solitos esse reos crimina negare. Reus tamen post damnationem teneatur crimen fateri, si ejus Confessionem exigeret bonum commune vel scandali amotio, vel si esset periculum nequis postea innocens eodem crimine accusaretur & damnaretur: nam charitas exigit ut proximi damnum grave impediamus cum possumus sine nostro gravi damno.

Porrò consentiunt Doctores Reum, si absolvatur, non teneri apud judicem confiteri crimen suum, sed ei sufficit Confessio Sacramentalis cum debita pœnitentia, quia jam est extra judicis potestatem.

Resp. III. Reus interrogatus tenetur etiam complices seu socios sui criminis patefacere, si contra eos stent indicia sufficientia, vel unius testimonium, aut infamia, vel si ejus crimen ex se sine sociis fieri nequeat, & bonum commune exigat ut detegantur: nam tunc legitime interrogatur de illis. Secus, si ista omnia desint, quia tunc non interrogatur legitime, ex l. ult. Cod. de Accusat. & c. 1. de Confessis.

nisi crimen exceptum sit & in publicam perniciem tendens, ut hæresis, crimen læsæ majestatis, proditio, veneficium, falsatio monetæ, vel committendum sit in privatæ personæ perniciem. Tunc enim tenetur complices patefacere, saltem quos non scit esse emendatos, alioqui non absolvendus; quia hoc saltem charitas exigit.

Resp. IV. Reus qui ad vitanda tormenta falsum crimen sibi imponit, ob quod sit morte plectendus, peccat mortaliter; quia est directè & positivè causa moralis injusta suæ mortis; cum falsâ sui infamatione directè moveat judicem ad injustam sui occisionem; estque tam sui homicida, quàm qui alteri falso testimonio mortem infert, est illius homicida: cum autem homo non sit Dominus suæ vitæ ac membrorum, ei nunquam licet dare injustè causam destructionis ejus. Quare non potest absolvi nisi dicta revocet, etiam cum periculo quævis tormenta patiendi.

Q. 2. Quando nam licet Reo appellare?

Resp. Licet, si prudenter judicet sententiam esse iniquam: vel quia est innocens, vel quia si sit nocens, damnatus est ad pœnam justo graviolem, aut non est servatus ordo iuris; nam cuique licet iustum præsidium contra iniuriam sibi quærere c. 3. *de Appellat.* At ei non licet, si putet contrarium: *cum appellationis remedium non sit ad defensionem iniquitatis, sed*

sed ad presidium innocentie institutum c. 61. de Apellat. ex Conc. Later. alioqui faceret iniuriam tum Judici, cui calumniam imponit, & cuius officium impedit, tum adversario suo, cuius iustitiam quantum potest perturbat ac impedit. Iniqua est omnis appellatio, ad quam iustitia inopia non coëgit. ait S. Bern. l. 3. de Confid. c. 2. unde iniuste appellans tenetur omni iure ad impensas litis, & alia damna adversario inde secuta.

Q. 3. Quid licitum est Reo circa pœnam & fugam?

Resp. I. Reus iuste damnatus ad mortem, quam vitare fugiendo nequit, ex communi tenetur ad locum destinatum proficisci, collum parare, manus apponere, & facere ea, quæ à Ministro Justitiæ commodè fieri nequeunt. quia hæ actiones sunt necessariae saltem moraliter ad executionem pœnæ iustæ, cum sine illis non possit saltem convenienter & commodè pœna iusta executioni mandari: unde censentur iuste præcipi à Iudice per sententiam mortis, ut convenienter exerceatur iustitia; & aliunde sunt de se indifferentes, nec ex natura sua connexæ sunt cum morte. Non licet tamen Reo exequi pœnam mortis aut mutilationis, v.g. venenum haurire, pectus gladio transfigere, suspendio se præfocare, se projicere è scala: quia se ipsum directè occideret, quod nemini licet, sicuti nec se mutilare;

re; & ista crudelitatem in seipsum sapiunt, ac repugnant Juri naturali.

Resp. II. Reo etsi verè nocenti licet ante & post sententiam fugere ad vitandam mortem, aut mutilationem, nisi se obligaverit ad permanendum. Ita commun. cum S. Thom. q. 69, a. 4. ad 2. quia non conijcitur in carcerem, ut ibi teneatur spontè remanere; nam esset nimis grave ac durum tale præceptum, ob summam hominum ad sui conservationem à natura in vitam inclinationem; nec hoc est necessarium ad bonum commune, nam potest facile aliter detineri.

Hinc regulariter licet Reo fugere ad vitandam mortem, etiamsi custos carceris grave damnum inde passurus sit; nisi juramento, aut voto, aut speciali promissione obligaverit ad permanendum; cum tunc utatur jure suo. Item licet fugere ne capiatur, vel etiam à Ministro apprehendente se excutere: non tamen vim inferre custodi vel Ministris, percutiendo, vulnerando, &c.

Resp. III. Multi, imò teste De Lugo Doctores Communiter censent Reo licere vitandæ mortis causâ carcerem effringere: quia cum fugasit ei licita, licitum est etiam medium ad id necessarium; neque in hoc resistit formaliter Judici, sed fugit periculum. Neque vim infert potestati publicæ, quia hæc non est in vinculis & lapidibus, sed in Judice & Ministris.

Ne-

Negant autem eum tunc violare jus Reip. sed præcisè utitur jure suo. Dicuntque leges id sub capitali pœna vetantes, l. i. ff. de effract. esse merè pœnales, & se habere velut vincula quæ Reum pœnarum metu continent. Unde non est punitio propriè dicta, sed modus coercendi & retinendi reum ne fugiat. Delugo verò ait eas leges quoad mortis pœnam esse iniustas.

An autem aliis liceat suppeditare Reo instrumenta ad effringendum carcerem, negant Tolet. Navar. Sot. Valent. & alii. qui tamen fatentur Reo licere effringere carcerem: quia ista suppeditare est contra bonum publicum exigens, ut custodia publica sit firma ac tuta. Affirmant Cajet. Salon. & alii. quia licet Reo consulere fugam utpotè illicitam, quidni & præbere media ad hunc finem necessaria? Item licet Reo ostendere viam & modum quo possit elabi. Ergo, &c.

Consentiunt omnes id non licere Officialibus & Ministris iustitiæ; quia agerent contra officium suum, quo tenentur diligenter Reos custodire. Negant etiam omnes teste DeLu-go, licere aliis Reum iuvare effringendo exterius carcerem seu portas, effodiendo parietes, vel alia similia faciendo: quia custodiam publicam violarent; & aliàs nihil posset esse satisfirmum ac tutum ad custodiam reorum, quod cederet in maximum Reip. detrimentum. Si enim non licet effringere portas vel

parietes domus privatæ, minùs licebit domus publicæ, per quod publica potestas offenderetur. Et quamvis id liceret Reo ipsi, propter naturale ius conservandi vitam; non tamen hoc licebit aliis, quibus id non est necessarium ad sui conservationem.

Resp. IV. Reo ad mortem justè damnato non licet resistere, nec se defendere contra Judicem vel executores sententiæ: quia resisteret potestati à Deo ordinatæ ad vindictam malorum: ideòque sibi damnationem acquireret ad *Rom. 13.* Deinde Judex ac Ministri habent Jus puniendi reum & exequendi sententiam, & sic iis resistendo fieret injuria; nec potest esse bellum ex utraque parte justum, seclusâ ignorantia invincibili. ita *S. Thom. q. 69. a. 4.* addens innocenti injustè seu contra ordinem Juris damnato licere resistere, sicut licet resistere latronibus; nisi propter scandalum vitandum, cum ex hoc aliqua gravis perturbatio timeretur.

Innocens verò damnatus per sententiam justam in foro exteriori, utpote latam secundum allegata & probata, licet carentem veritate, tenetur pœnam patienter tolerare, si non potest eam vitare sine resistantia publica & scandalo: nam semper talis resistantia est illicita, quando sententia justa est secundum allegata & probata: tunc enim Judex utitur legitime potestate legitima, cui non licet resistere; & habet Jus exequendi sententiam. Ita

Sot.

Sot. Malder. Covar. Vasquez, Sanchez, Lessius dicens esse ferè communem sententiam. Quòd si damnatus posset sine violenta resistentia & scandalo pœnam effugere, tunc non tenetur ad illam sustinendam, cum sit verè innocens.

Resp. V. Reo ad mortem damnato licet non fugere ex amore Justitiæ. Imò mortem commendo licet se Judici ultro sistere, & occasionem Justitiæ exercendæ offerre: nam sicut alteri licet suadere Judici, ut publicâ auctoritate Reo justam mortem decernat: ita & reo idem licet ad satisfaciendum Deo & Justitiæ publicæ.

Resp. VI. Ex communi, damnatus ad exilium vel ad pœnam carceris saltem non valde molesti, tenetur eo se conferre, & manere in exilio vel in carcere. Ita S. Thom. Sanchez, Suarez asserens esse communem sententiam. Et proinde non licet aliis suppeditare ei instrumenta ad effringendum carcerem. Item damnatus ad mulctam pecuniariam, tenetur eam solvere, etiam ante quam exigatur, si Judex expressè jubeat ut sine alia monitione reus eam solvat: quia hæc pœnæ non habent injustitiam nec crudelitatem ex hoc præcisè quòd à reo executioni mandentur. Reus autem tenetur per se ipsum exequi pœnam justam non nimis acerbam, ad quam à Judice damnatus est, præsertim cum talis pœna, ut est carceris, exilii, & mulctæ non egeat executione alterius; nam
quis

quisque tenetur parere justæ sententiæ & obedire Superiori justa & moraliter possibilia præcipienti.

Porro si reus ante solutam pecuniam moriatur, tenetur hæres eam solvere: nam succedit in eodem onere bonis affixo. Cum autem Jura dicunt pœnam non transire ad hæredem, loquuntur vel de pœna corporali, vel de pœna quæ nondum fuit debita vivente Reo.

Non pauci censent damnato ad triremes licere fugere, nisi data fuerit fides præsertim jurata remanendi: quia non tam damnatur ut ibi maneat, quàm ut detineatur. Et quia nimis esset grave Reum obligari in conscientia ad sponte manendum, quando fugere potest: cum in triremibus manere sit res durissima: quod extendunt ad perpetuum carcerem valde molestum. Nisi sit Religiosus, nam ex communi tenetur manere, quia ex voto obedientiæ tenetur parere Prælato in hac pœna justa ipsi præcepta.

§. V.

De Obligationibus Advocati.

Dico secundùm communem sententiam Advocatus tenetur ex Justitia 1. Habere competentem scientiam, quâ valeat sufficienter Justitiam & merita causarum secundùm Jura cognoscere & proponere; cum pro idoneo